

BIJEENKOMST VAN 9 APRIL 1948 TE 's-GRAVENHAGE

onder voorzitterschap van de onder-voorzitter van de Vereniging de
Generaal-Majoor b.d. D. A. VAN HILTEN

De Voorzitter,

Mijne Heren, Ik open deze vergadering en heet U allen welkom. De voorzitter van onze Vereniging, Zijne Excellentie Luitenant-Generaal b.d. C. A. Prins, die door droeve familie-omstandigheden niet aanwezig kan zijn, heeft mij verzocht de bijeenkomst van deze avond te leiden.

Ik kan niet nalaten in deze kring met een enkel woord een gebeurtenis te memoreren, welke sedert onze laatste bijeenkomst heeft plaats gehad en voor ons land zowel in economisch en cultureel, als ook in militair opzicht van het allergrootste gewicht is. Ik bedoel het tot stand komen van het vijfmogendhedenverdrag op 17 Maart j.l.

Wat de militaire zijde betreft, hetwelk ons in het bijzonder interesseert, hebben zowel onze Minister-President in zijn regeringsverklaring, als de Minister van Buitenlandse Zaken bij de ondertekening van het verdrag erop gewezen dat daarmee aan onze zelfstandigheids- en neutraliteitspolitiek een einde is gekomen, waartegenover wij echter bij een aanval in Europa van de onmiddellijke bijstand der overige verdragsstaten verzekerd kunnen zijn.

De vijf verdrag sluitende mogendheden zullen nu in onderling overleg moeten uitmaken op welke wijze men zich in voorkomend geval het gezamenlijk optreden zal hebben te denken. Hierbij zal het bepaalde in art. 180 der Grondwet dat iedere Nederlander, daartoe in staat, verplicht is mede te werken tot handhaving van de onafhankelijkheid van het Rijk en de verdediging van zijn grondgebied een enigszins andere betekenis krijgen, doch daarbij blijft zowel voor onze strijdmacht in haar geheel als voor elk lid daarvan een even eervolle en schone taak weggelegd.

Ik geef thans het woord aan de Luitenant-Kolonel van de Generale Staf J. H. Couzy voor het houden van zijn voordracht:

GREPEN UIT DE ONTWIKKELING DER TACTIEK IN EN NA DE TWEEDE WERELDOORLOG

1. INLEIDING.

Mijnheer de Voorzitter, Excellentie, Mijne Heren,

Het is voor mij een bijzonder groot voorrecht om hedenavond dit onderwerp voor U te mogen inleiden. Niet alleen omdat ik zoals iedereen gaarne spreek over hetgeen waarin men geheel opgaat, maar ook omdat de tactiek van zo groot belang is voor de gevechtsvoering dat een gestadige bestudering en beoefening daarvan noodzakelijk is voor iedereen die troepen zal moeten aanvoeren. Indien de commandanten op het gevechtveld de tactische beginselen juist toepassen, wordt aan een der belangrijkste voorwaarden voldaan om het beoogde doel met zo gering mogelijke verliezen te bereiken.

Hierbij moet ik evenwel vooropstellen, dat ik niet in staat zal zijn U een volledig beeld dezer ontwikkeling te bieden, terwijl ik U evenmin een scherp omljnd overzicht van de heden ten dage algemeen aanvaarde opvattingen en begrippen zal kunnen verschaffen. Een volledig beeld der ontwikkeling zou enige dagen vergen, terwijl mij slechts enkele uren ter beschikking staan, doch bovendien zijn er nog verschillende andere redenen. Zo doet zich de moeilijkheid voor, dat een deel der buitenlandse voorschriften nog stamt uit de eerste jaren van de oorlog, terwijl in de later verschenen voorschriften en aanwijzingen dikwijls slechts de ervaringen van één bepaald oorlogstoneel werden vastgelegd. Eerst nu beginnen de nieuwe voorschriften, gebaseerd op de ervaring van de afgelopen oorlog, geleidelijk aan te verschijnen.

Ook de stroom van publicaties in de verschillende tijdschriften moet critisch worden bekeken. Zeer veel schrijvers beperken zich tot hun persoonlijke ervaringen, opgedaan op één bepaald oorlogsterrein, waaruit zij dan de algemene waarheid menen te kunnen concluderen.

Een paar sprekende voorbeelden mogen dit laatste illustreren. Zo vertelt een leerling van de „Armored School” in Amerika, dat onder de leerlingen — allen officieren met oorlogservaring — twee opvattingen heersen over het gebruik van vechtwagens. De ene groep meende, dat in de aanval de vechtwagens steeds moesten worden voorafgegaan door infanterie, waartegenover de andere groep de opvatting stelde, dat de vechtwagens steeds aan het hoofd dienden te gaan. Een nader onderzoek wees uit, dat de aan-

hangers der eerstgenoemde opvattingen allen hun mening grondden op de persoonlijke ervaringen in Italië, terwijl de anderen zich baseerden op hun ervaringen in N.-Frankrijk en W.-Duitsland.

Persoonlijk was ik getuige van een diepgaand meningsverschil tussen een instructeur en een leerling van het Britse "Staffcollege" over het gebruik van APC of kangeroos. De een hield vol dat de infanterie in de APC achter de vechtwagens de vijandelijke stelling moest binnenrijden, terwijl de ander dit voor onmogelijk verklaarde en volhield, dat de infanterie steeds te voren moest uitstijgen om zich te ontwikkelen. Beiden hadden gelijk en ongelijk. Het bleek dat de eerste zich beriep op zijn persoonlijke ervaringen in N.-Afrika, terwijl de ander de door hem bijgewoonde operatie in het Reichswald tot uitgangspunt nam.

Hoewel de grondbeginselen onveranderlijk zijn, vergt het dus veel vergelijken, afwegen en schiften om tot een klaar gedetailleerd beeld te geraken.

Een reeds oude uitspraak zegt, dat een oorlog begint met de opvattingen en methoden, waarmede de voorgaande is geëindigd. Tengevolge van de voortschrijding der techniek, welke het vermogen der bestaande middelen vergroot en nieuwe middelen ontwikkelt, zet de uitwerking dier middelen ons in het beginstadium van een oorlog voor onaangename verrassingen. Hierbij blijkt dan, dat de gangbare opvattingen en methoden onbruikbaar zijn geworden, tenminste veel van hun waarde hebben verloren. De behoudende menselijke geest past zich eerst langzaam aan, zodat nieuwe opvattingen geleidelijk aan ontstaan en toepassing gaan vinden. Sommige geesten zullen zich in het geheel niet meer kunnen aanpassen.

Nu zult U mij onmiddellijk tegenwerpen, dat zulks toch niet opgaat voor de Duitsers in 1939/1940. Doch — naast het verschil in geestelijke gesteldheid, waarop ik later hoop terug te komen — moogt U daarbij niet uit het oog verliezen, dat de Duitsers hun methoden en middelen reeds tevoren in Spanje in de practijk hadden getoetst; een feit waaraan in het algemeen veel te weinig aandacht is geschonken.

Evenmin als vóór 1914 de lessen uit de Boerenoorlog en de Russisch-Japanse oorlog — voor wat betreft de uitwerking van het moderne infanterievuur — voldoende ter harte waren genomen, evenmin werd van Franse en Britse zijde voldoende lering getrokken uit de experimenten en ervaringen in Spanje.

Voor de geallieerden gold dan ook bovengenoemde uitspraak onverkort. De enkelen, die reeds tijdig de mogelijkheden der nieuwe middelen onder-

kenden en daarop methoden voor toepassing ontwikkelden, werden veelal voor mensen met een overdreven fantasie aangezien (de Gaulle — Fuller — Liddell Hart).

De reactie op het wijzigen of geheel verlaten van oude opvattingen en methoden gedurende een oorlog is dikwijls zeer overdreven. Zeer veel hoort men verkondigen, dat alles is veranderd of gewijzigd; dat geen van hen, die tevoren als deskundig werden beschouwd, er nog iets van weet, e.d. Zoals ik reeds opmerkte zullen verschillende geesten zich inderdaad niet meer kunnen aanpassen, maar zij, die de grondbeginselen steeds klaar voor ogen hebben gehad, zullen de mogelijkheden, welke door de nieuwe middelen worden geboden, naar waarde weten te schatten en toe te passen. Laten we toch niet vergeten, dat alle legerbevelhebbers van betekenis uit de afgelopen oorlog stammen uit het tijdperk van of vóór de oorlog 1914/1918. In tegenstelling tot de velen, die in de oorlog voor bepaalde functies werden opgeleid en als zodanig dikwijls uitmuntend werk hebben verricht, wisten die aanvoerders zeer goed, dat de grondbeginselen onveranderlijk zijn, maar alleen andere en betere middelen ter beschikking stonden.

Dat de geallieerden de waarheid van bovenvermelde uitspraak aan den lijve hebben ondervonden, bewijzen de talloze waarschuwingen, waaraan het vooral in de Verenigde Staten niet ontbreekt, om zich niet op de afgelopen, doch op de toekomstige oorlog voor te bereiden. Deze op zichzelf juiste waarschuwingen leiden evenwel weder tot een ander gevaar. Uitgaande van de gedachte, dat een volledige omwenteling bezig is zich te voltrekken, bepleiten sommigen — vooral in landen met financiële moeilijkheden — het aannemen van een afwachtende houding, in het bijzonder voor wat betreft de aanschaffing van materieel. Daarbij wordt over het hoofd gezien, dat elke ontwikkeling — vooral in vreedestijd — zich slechts langzaam en geleidelijk aan voltrekt. Op welk tijdstip nu moet deze afwachtende houding worden verlaten en kan wel tot de aanschaffing en organisatie van het materieel worden overgegaan? Ik vrees dat het dan te laat is of op zijn minst een niet meer in te halen achterstand het gevolg zal zijn. Bovendien op welke wijze moeten gedurende die tijd van afwachting de soldaten worden opgeleid?

Mijnheer de Voorzitter, hoe interessant ook, het zou te ver voeren hierop thans verder in te gaan, daar ik mij hedenavond tot de tactiek zal hebben te bepalen.

Zoals ik reeds zeide, zal de tacticus de grondbeginselen klaar voor ogen

moeten houden om tot de juiste methoden van toepassing der hem op het ogenblik ten dienste staande middelen te kunnen komen.

Hoewel die zeer eenvoudige beginselen algemeen bekend zijn, is de praktische toepassing zo moeilijk, dat er ook in de afgelopen oorlog wederom ontelbare malen tegen is gezondigd. Uit dien hoofde acht ik het dienstig — zonder nader op elk daarvan in te gaan — die beginselen nog even te noemen.

Zij zijn dan:

1. Het door de tacticus te bereiken doel is de vernietiging der vijandelijke strijdkrachten;
2. Uitsluitend door de aanval kan de beslissing worden verkregen;
3. Alle beschikbare middelen moeten worden geconcentreerd op het punt waar de beslissing wordt gezocht;
4. Om het onder 3 vermelde mogelijk te maken dienen zo weinig mogelijk middelen voor neventaken te worden bestemd;
5. Gestreefd moet worden naar verrassing van de tegenstander;
6. Het treffen van maatregelen ter voorkoming van verrassing door de tegenstander;
7. Zo groot mogelijke beweeglijkheid;
8. Zeer nauwe samenwerking tussen alle wapens en diensten;
9. Eenvoud in plan en uitvoering.

2. OPMARS EN AANVAL.

A. Algemeen.

Na 1918 was Frankrijk onbetwist de eerste militaire mogendheid. Zij had de oorlog gewonnen en elk land wenste van haar ervaringen te profiteren. Geen wonder dat in zeer veel landen de voorschriften op de Franse opvattingen werden gebaseerd; zo ook bij ons. Tengevolge van de vierjarige stellingoorlog — ontstaan omdat de aanval wegens het ontbreken van de daarvoor benodigde middelen in het moderne vuur was vastgelopen — overschatte men na 1918 de verdediging. In plaats van te zoeken naar nieuwe wegen om de aanval zijn oude plaats te hergeven, werden de ervaringen van 1914/1918 theoretisch verder uitgewerkt en bepaalde men zich tot een vervolmaken van de toen gevolgde methoden. De aanval werd een zeer moeilijke en riskante onderneming geacht, evenals de opmars naar de vijand.

Teneinde het risico van zulk een opmars zoveel mogelijk te beperken, moest systematisch te werk worden gegaan waarbij de nodig geachte zorgvuldige voorbereidingen en de noodzakelijke nauwe samenwerking moesten worden vastgelegd en gewaarborgd. We herinneren ons allen hoe te dien einde, alsmede om het grootste rendement te verkrijgen van de in te zetten middelen, de leiding van een dergelijke operatie geheel in handen van de hogere commandant werd gehouden. Die hogere commandant bepaalde nauwkeurig de handelingen van elk onderdeel en kon mede door zijn artillerie zijn onmiddellijke invloed op het gevecht uitoefenen. Op deze wijze hoopte men tevens het beste het hoofd te kunnen bieden aan onvoorziene omstandigheden.

Uiteraard werd door deze strakke centralisatie der bevelvoering — mede in aanmerking genomen de toen beschikbare verbindingsmiddelen — de snelheid van handelen niet bevorderd, zodat een offensieve operatie uiterst langzaam verliep.

Bij een opmars naar de vijand werd zoals we weten met de grootte omzichtigheid opgetreden, waarbij uitgebreide veiligheidsmaatregelen werden getroffen. Gewoonlijk marcheerde de infanteriedivisie op in twee colonnes, elk voorafgegaan door een voorhoede, welke allen onder rechtstreeks bevel van de divisiecommandant stonden, dan wel in eveneens twee marsgroepen, welke elk een voorhoede uitzonden. In beide gevallen bepaalde de divisiecommandant hetgeen van de voorhoeden werd verlangd. Hierbij moge ik in uw herinnering terugroepen het sprongsgewijs verplaatsen van hoofdmacht en voorhoede, hetgeen te pas en te onpas geschiedde.

Zodra de voorhoeden hun opdracht hadden vervuld — meestal het tot stand brengen van de gevechtsaanraking — nam de divisiecommandant of zelfs de legerkorpscommandant de leiding weder geheel in eigen hand. Door de voorzichtige en systematische wijze van opmarcheren werd inderdaad mogelijke verrassing door de vijand tot een minimum teruggebracht, doch ook de kans op verrassing van de vijand of het tijdig in handen krijgen van beheersende terreinen aanzienlijk verminderd.

B. Offensieve gedachte.

Verscheidenen konden zich met deze Franse opvattingen niet verenigen. Was dit verzet in Frankrijk zelve moeilijk en daardoor gering aan invloed (de Gaulle), in Engeland iets uitgebreider (Fuller, Liddell Hart), vooral in Duitsland ging men langs andere wegen. Daar werd niet alleen theoretisch maar ook practisch het aloude beginsel aangehangen, dat uitsluitend

door de aanval de beslissing kan worden verkregen. Dientengevolge zocht men naar de middelen om de aanval weder zijn oude plaats te doen hernemen. Reeds in de oorlog 1914/1918 was daartoe de weg gewezen door het eerste gebruik van gepantserde voertuigen. Het samenvoegen van de elementen vuur en beweging in de bescherming van het pantser deed de vechtwagen ontstaan, welke in staat bleek om de aanval weder zijn voorwaartse beweging te geven en te doen behouden.

In tegenstelling tot de Franse opvatting, welke de vechtwagen hoofdzakelijk beschouwde als steunend wapen voor de infanterie, stond de Britse, welke een gebruik van zelfstandige vechtwageneenheden voorstond. Zich aansluitend bij deze Britse opvattingen vormden de Duitsers verschillende pantserdivisieën, waarvoor als hoofdtaak het ingrijpen in de slag werd weggelegd.

Het is duidelijk, dat door het gebruik van sneller middelen de strak doorgevoerde centralisatie der bevelvoering — waarvan men in Duitsland toch al niet veel wilde weten, aangezien men daar eenheid van opvatting een voldoende waarborg achtte voor het handelen in de geest van de commandant — niet onverminderd kon worden gehandhaafd. De kans op onvoorziene omstandigheden, waarop onmiddellijk ter plaatse moet worden gereageerd, wordt daardoor groter. Niet alleen voor het sneller onderdeel zelf, doch eveneens voor de eenheden, welke zulke onderdelen tegenover zich kunnen verwachten.

C. Gevechtsgroepen.

Kenden onze voorschriften vóór 1940 de gevechtsgroep uitsluitend bij de lichte troepen — waar uiteraard snelheid en beweeglijkheid op de voorgrond traden — en in schuchtere vorm als marsgroep in de opmars en bij de vervolging, bij het overgaan tot een groter decentralisatie in de bevelvoering werden en worden in vele gevallen — ook door de infanteriedivisie — gevechtsgroepen gevormd.

Een gevechtsgroep wordt samengesteld uit verschillende wapens en diensten, waardoor zij een bepaalde afgeronde opdracht min of meer zelfstandig kan vervullen. Zo kunnen in de infanteriedivisie gevechtsgroepen worden gevormd van een brigade infanterie, waaraan andere wapens en diensten worden toegevoegd. Een vaste indeling kan daarvoor niet worden gegeven, aangezien de samenstelling telkens anders zal zijn, afhankelijk van de opdracht en omstandigheden. Dit laatste spreekt bijv. duidelijk uit de organisatie van de Amerikaanse „Armored Division”. In de divisiestaf

is een drietal brigadestaven opgenomen voor de te vormen gevechtsgroepen. Tot een verdere indeling is men echter niet overgegaan, aangezien de samenstelling der gevechtsgroepen voor elke operatie verschillend zal zijn.

Uiteraard bevordert een optreden in gevechtsgroepen de snelheid van handelen, hetgeen vooral dan tot zijn recht zal komen, indien zo veel mogelijk steeds dezelfde onderdelen der verschillende wapens en diensten worden samengevoegd. Naast de noodzakelijke snelheid van optreden in verschillende omstandigheden, zoals tegenover een snelle vijand, in de vervolging, e.d. kunnen ook andere factoren het voor de divisie gewenst maken om in gevechtsgroepen op te treden. Dergelijke factoren zijn bijv. speciale opdracht, breed front, onoverzichtelijk terrein, zwakke vijand.

Indien voor het bereiken van een bepaald doel met een beperkte hoeveelheid troepen kan worden volstaan, zou het niet economisch zijn daarvoor een gehele divisie te bestemmen, doch is het beter de daarvoor benodigde troepenmacht afzonderlijk aan te wijzen. Voor een dergelijke operatie wordt dan een gevechtsgroep gevormd, welke bijv. de volgende samenstelling kan hebben:

- een brigade infanterie;
- een regiment vechtwagens;
- een regiment veldartillerie;
- een compagnie zware mitrailleurs;
- enige pelotons mortieren van 11;
- een afdeling pantserdoelartillerie;
- enkele batterijen lichte luchtdoelartillerie;
- enkele compagnieën pioniers;
- een verbandplaatsafdeling.

Moet de divisie op een breed front of in onoverzichtelijk terrein optreden, dan zal de divisiecommandant bezwaarlijk de leiding geheel aan zich kunnen houden, daar hij dan niet meer snel genoeg een volledig overzicht heeft om zijn onmiddellijke invloed op het gevecht te doen gelden. Het vuur waarover hij beschikt (artillerie, mortieren, zware mitrailleurs) zal dan veelal niet gecentraliseerd kunnen worden gebruikt, terwijl het snel op de juiste plaats aanzetten van reserven eveneens moeilijk wordt. De divisiecommandant zal dan zijn ondercommandanten meer vrijheid van handelen moeten geven, waarbij deze commandanten over de nodige ondersteunende middelen moeten kunnen beschikken. Een optreden in gevechts-

groepen, waarbij dus elke gevechtsgroepscommandant over zijn benodigde middelen beschikt, verdient in die omstandigheden aanbeveling. Door het bepalen van de opdracht aan die commandanten en de toebedeling der middelen oefent de divisiecommandant dan middellijke invloed uit.

Tegen een zwakke vijand is een zorgvuldig voorbereide en gecoördineerde aanval niet nodig, ja zelfs onjuist. Want voorbereiding kost tijd en wellicht is het winnen van tijd uitsluitend 's-vijands bedoeling. Bovendien is dan een geconcentreerd gebruik der ondersteunende wapens meestal niet nodig, terwijl vooral het snel opruimen van kleine weerstanden met behulp van het vuur dier wapens van groot belang is. Zij kunnen dus zonder bezwaar over de troepen worden verdeeld, waardoor de snelheid van ingrijpen aanzienlijk wordt bevorderd. Het best komt dit tot uiting bij de vervolging, waarbij grote snelheid op de voorgrond staat, hetgeen tot een zo groot mogelijke decentralisatie in de bevelvoering zal leiden.

Een bijna automatisch oplossen van de divisie in gevechtsgroepen, hetgeen in de laatste jaren van de oorlog vooral bij de Amerikanen en Britten gebruik was, is uiteraard niet juist. Bij elk zich voordoend geval zal de divisiecommandant moeten nagaan hoe de divisie zal dienen op te treden. Hij zal de voor- en nadelen van het optreden in gevechtsgroepen tegen elkander hebben af te wegen om daarop zijn besluit voor de formatie te gronden.

Tegen dat automatisch oplossen in gevechtsgroepen hebben zich na de oorlog in Amerika ernstige waarschuwingen doen horen. In de oorlog werd daarbij dikwijls te veel uit het oog verloren, dat een gecentraliseerd optreden onder de divisiecommandant tegen weerstanden van betekenis krachtiger en economischer is. Bovendien is zulk een optreden voor de brigadecommandanten eenvoudiger, daar zij zich dan minder het hoofd behoeven te breken over de uitvoering van de steun door de ondersteunende wapens (in het bijzonder de artillerie), terwijl door de centralisatie die steun veelal efficiënter zal worden verstrekt.

Tenslotte moet er rekening mede worden gehouden, dat de staf, welke de commandant van een gevechtsgroep in de bevelvoering moet bijstaan, daartoe ook in staat is. De organieke staf van een infanteriebrigade is er niet op berekend om een veelheid van onderdelen, waaruit een gevechtsgroep kan komen te bestaan, te kunnen commanderen. Als noodoplossing kan in dergelijke gevallen aan die staven versterking uit de divisiestaf worden gegeven, maar beter is het om de verscheidenheid van onderdelen voor de gevechtsgroep te beperken.

D. De aanval.

Heeft de oorlog 1914/1918 doen zien, dat een aanval zonder voldoende steun der artillerie tot mislukking was gedoemd, waardoor men zelfs tot de uitspraak kwam van „l'artillerie conquiert, l'infanterie occupe", de afgelopen oorlog heeft een overeenkomstig beeld gegeven voor wat betreft de vechtwagens. Inderdaad, de vechtwagen kan in de gevechtsvoering, in het bijzonder in de aanval, niet meer worden ontbeerd, hetgeen echter niet wegneemt dat ten aanzien hiervan zeer overdreven denkbeelden hebben geheerst en hier en daar misschien nog wel heersen.

Mijnheer de Voorzitter, we herinneren ons allen welk een overweldigende indruk de inzet der Duitse pantserdivisieën en hun successen in 1940 maakten. Wel hadden we al iets kunnen vernemen van hun optreden in Polen, maar dat was voor ons nog ver weg. Daarenboven werden de berichten daarover uiteraard als eenzijdig beschouwd, terwijl het Poolse leger niet als een eerste rangs militaire macht werd aangemerkt. Doch toen zich in West-Europa hetzelfde voltrok in een even snel tempo, begon men te begrijpen dat er iets was veranderd. Hoe kwam het echter, dat deze successen zich zo onverwacht snel voltrokken, waardoor hun morele uitwerking zo verrassend groot werd? Was het de numerieke en technische overmacht, zoals men aanvankelijk meende?

Inderdaad bezat Duitsland van de aanvang af het luchtoverwicht, maar er waren toch nog enkele andere factoren, welke voornamelijk tot de snelle ineenstorting der geallieerde legers hebben bijgedragen.

De allervoornaamste hiervan was de geestelijke instelling bij de geallieerden. Zoals ik reeds vermeldde achtte men de verdediging sterker dan de aanval, welke laatste men een zeer moeilijke, gevaarlijke en riskante operatie dacht. Het is U allen bekend, dat de beslissing van een bevelhebber gegrond wordt op de vijf factoren: opdracht, vijand, eigen toestand en middelen, terrein en bijkomende omstandigheden. Op de steeds onvolledige gevens en inlichtingen over vier van die vijf factoren moet de bevelhebber zijn besluit nemen. Uiteraard is dit zeer moeilijk, hetgeen bij een opmars en aanval nog moeilijker wordt door het steeds variëren van die vier factoren. De taak van de commandant wordt gemakkelijker indien bedoelde factoren min of meer constant zouden kunnen worden. Dit nu is in de verdediging het geval. Bij de vooraf beraamde verdediging kiest de verdediger het terrein uit, hetwelk dus constant wordt. Ook de eigen toestand en middelen worden constant. Door hun verdeling over de voorgenomen opstelling is de commandant nauwkeurig bekend met hun plaats, toestand

en formatie. Bovendien dwingt men door een bepaalde opstelling in het vooraf gekozen terrein de vijand om op een bepaalde manier aan te vallen, waardoor de variabiliteit van deze factor eveneens wordt beperkt.

Geen wonder dat na de ervaringen van 1914/1918 de voorkeur aan de verdediging werd gegeven. Wel erkende men in theorie de waarheid, dat uitsluitend door de aanval de beslissing kan worden verkregen, hetgeen officieel tot uiting werd gebracht in de in 1937 verschenen „Instruction sur l'emploi tactique des grandes unités”, maar deze theoretische belijdenis was niet voldoende. Op enkele uitzonderingen na, welke ik U reeds mocht noemen, had de defensieve gedachte in de afgelopen jaren zo diep wortel geschoten, dat de gehele geestelijke instelling passief-defensief was geworden. Zulks kwam ook tot uiting in het gebruik der vechtwagens, welke men voornamelijk zag als begeleider der infanterie. Wel kende de zo even genoemde „Instruction” het centraal gebruik in handen van de hogere troepencommandant, maar de vorenvermelde opvattingen hadden zo lang doorgewerkt, dat het gebruik van dergelijke eenheden als zelfstandige eenheden was verwaarloosd. Bij de concentratie had men de eigen vechtwagens over de legers, legerkorpsen en divisieën verdeeld met veronachtzaming van het beginsel van geconcentreerd gebruik. Op enkele punten waar de vechtwagens geconcentreerd werden ingezet — waarop de Gaulle voortdurend had gehamerd — konden ze successen boeken. Deze successen waren evenwel zo sporadisch en plaatselijk, dat zij op het ganse gebeuren geen invloed konden uitoefenen.

Wanneer we weten, dat de Fransen en Britten op het Westfront tussen de 3000 à 4000 vechtwagens hadden, terwijl de Duitsers niet meer dan 2800 à 2900 vechtwagens hebben ingezet, is het wel duidelijk, dat de Duitse successen in dit opzicht niet door numerieke overmacht werden behaald.

Daarnaast was de tankafweer niet op de hoogte van de tijd. Het Britse en Franse anti-tankkanon kon de toenmalige Duitse middelbare vechtwagen slechts onder bepaalde omstandigheden buiten gevecht stellen, terwijl men vergat dat de beste vechtwagenbestrijder de vechtwagen zelve is.

Hetgeen de indruk nog vergrootte, was het massaal gebruik van duikbommenwerpers voor de ondersteuning der troepen op de grond, hetgeen een zeer grote uitwerking op het moreel had.

Hoe moeilijk het is om in oorlogstijd een door de vijand verkregen voorsprong in te halen, blijkt uit het feit, dat zowel het Duitse pantser als antitankkanon superieur is gebleven aan die der geallieerden. Uiteraard

leerde men van de vijand en uit de opgedane ervaringen, zodat mede tengevolge van de steeds groeiende hoeveelheden eerst evenwicht en later een overmacht ontstond. De kwaliteit moest het op de duur tegen de quantiteit afleggen, maar toch bleven naar verhouding de verliezen aan geallieerde zijde hoger dan de Duitse. Algemeen is men het er over eens, dat de Duitse Panther de beste vechtwagen is, welke op het gevechtsveld is verschenen.

Vechtwagens.

Ongemerkt zijn we nu terecht gekomen in het gebruik van vechtwagens, hetgeen niet verwonderlijk is, want de ontwikkeling van dat gebruik was de beheersende factor in de aanval. Zonder tot in bijzonderheden op de ontwikkeling van dat gebruik in te gaan, acht ik het toch wel gewenst hierover nog enkele opmerkingen te maken.

Na de oorlog constateerde een Amerikaans schrijver, dat de in 1917/1918 opgedane ervaringen — welke de beginselen voor het gebruik hadden gegeven — geheel waren vergeten. Dientengevolge moesten de beginselen voor dat gebruik weder geheel worden opgebouwd, waarbij de Duitse successen in N.-Frankrijk misleidend en verwarrend werkten. De oorzaken voor dit laatste waren gelegen in de grote morele uitwerking, terwijl de Duitse propaganda het deed voorkomen of de vechtwagens als onwederstaanbaar aanvalsmiddel het hoofdwapen waren geworden. Tengevolge van de geringe beschikbare tijd om de opnieuw geformuleerde beginselen voldoende te laten doordringen, zijn dan ook tot het laatst toe die beginselen dikwijls onvoldoende toegepast. Een zeer veel voorkomende fout was de vechtwageneenheden over de infanteriedivisieën te verdelen, waarbinnen ze dan weder verder over de regimenten en bataljons werden gedistribueerd in plaats van ze geconcentreerd te gebruiken. Hiervoor waren evenwel verschillende redenen. Door een verdeling over de onderdelen werden de staven bevrijd van de zorgen om voor elke operatie na te gaan waar en op welke wijze de vechtwagens moeten worden ingezet, terwijl zij tevens werden ontlast van de regelingen voor verplaatsing, legering, e.d. Daarnaast was bij de eerste opleiding — ook in de pantserdivisieën — aan de samenwerking tussen de infanterie en de vechtwagens nagenoeg geen aandacht besteed. Toen bleek dat een nauwe samenwerking tussen infanterie en vechtwagens onontbeerlijk was, trachtte men het gemis aan oefening in te halen en te vergoeden door een vaste gemengde indeling te maken, waardoor voortdurend dezelfde infanterie- en vechtwagenonderdelen samenwerkten.

De strijdvraag of infanterie dan wel vechtwagens in de aanval aan het hoofd gaan, heeft — vooral in de lagere regionen — lang de gemoederen bewogen. Dit vraagstuk kwam in het brandpunt te staan toen de antitankverdediging werd uitgebreid met een groot aantal wapens voor korte afstand (bazooka's, e.d.) welke zich gemakkelijk in het terrein kunnen verbergen. Bij de meesten werd de opvatting daaromtrent beheerst door de ervaringen op een bepaald gevechtsterrein..

Tengevolge van de belangrijke vooruitgang in de antitankverdediging kan men constateren, dat pantser zich niet ongestraft langdurig op het gevechtveld kan bewegen of zij valt ten offer aan die afweer. In de strijd vechtwagen versus antitankkanon — de aloude strijd pantser en projectiel — bleef de laatste overwinnaar.

Thans is men het er dan ook wel over eens, dat infanterie en vechtwagens altijd samen zullen moeten werken, daar de een niet zonder de ander kan.

De huidige opvatting over het gebruik van vechtwagens komt duidelijk tot uiting in de Britse en Amerikaanse organisaties. Zo gaan deze uit van een pantserdivisie en een of meer infanteriedivisiën in het legerkorps, waarbij de pantserdivisie de vuist vormt in handen van de legerkorpscommandant. Uitgaande van de gedachte dat de infanterie altijd over vechtwagens moet kunnen beschikken, terwijl de vechtwagen de beste bestrijder van vechtwagens is, is in de Amerikaanse organisatie in plaats van het z.g. „destroyer battalion” bij de infanteriedivisie een organieke vechtwagen-eenheid ingedeeld, maar is bovendien in het regiment infanterie het infanteriegeschut vervangen door een eskadron middelbare vechtwagens. Is de grote organieke eenheid in het bijzonder bestemd voor geconcentreerd gebruik binnen de divisie, het eskadron bij het regiment infanterie is in de eerste plaats bestemd voor de verdediging tegen vechtwagens, terwijl het tevens kan optreden als de voor de infanterie onmisbare begeleidende vechtwagen. In de pantserdivisie werd het infanterie-element tot bijna het dubbele vergroot door toevoeging van een vierde bataljon en de uitbreiding van het bataljon van drie tot vier tirailleurcompagnieën.

Generaal Guderian noemt in zijn ondervraging door de Fransen zelfs de verhouding van twee bataljons infanterie op één regiment vechtwagens in de pantserdivisie de meest gewenste.

Uiteraard zal het inzetten van pantserdivisiën tegen 's vijands flanken, voor de uitbreiding van een succes en in de vervolging tot de grootste resultaten voeren.

Overigens zien de Amerikanen thans de samenwerking in het gevecht binnen de infanteriedivisie in grote trekken als volgt:

Wanneer de commandant heeft vastgesteld waar een geconcentreerde inzet der vechtwagens tot het beste resultaat zal voeren, dan wel welk onderdeel het meeste behoefte heeft aan de steun der vechtwagens, wordt het doel ontleed in doelen voor de vechtwagens en doelen voor de infanterie. Op grond hiervan wordt dan de taak van elk der wapens bepaald, waaruit dan de aanvalsformatie voortvloeit. Hierbij wordt dus tevens aangegeven in welke perioden van de operatie de vechtwagens of de infanterie aan het hoofd gaan of gezamenlijk wordt opgerukt.

Grondregels voor de aanval.

Evenals de onveranderlijke tactische grondbeginselen waren de voor de aanval geldende regelen, waarin geen veranderingen zijn gekomen, algemeen bekend. Doch evenals tegen de eerstgenoemde zeer veel is gezondigd zo geschiedde zulks mede ten aanzien van die laatstbedoelde regelen. Veelal gebeurde dit niet uit onbekendheid, maar vooral omdat de toepassing dier eenvoudige theorie telkens opnieuw in de practijk zeer moeilijk bleek te zijn.

Intussen vond de toenmalige generaal Montgomery het noodzakelijk ze opnieuw aan zijn divisiecommandanten voor te houden en er de nadruk op te leggen, dat deze regels gelden voor alle aanvallen door alle onderdelen in alle terreinen. Bij de opzet van elke aanval moeten ze terdege in het oog worden gehouden. Deze regels zijn:

- a. de strijdkrachten moeten in de diepte zijn gegroepeerd;
- b. de startlijn moet vast in eigen hand en beschermd zijn;
- c. gedurende de aanval moet op elk ogenblik op elk doel vuur met waarneming kunnen worden gebracht;
- d. de aanvallende infanterie en vechtwagens moeten zo dicht mogelijk achter het eigen vuur opsluiten;
- e. de ondersteunende wapens moeten snel voorwaarts van stelling veranderen;
- f. de voorwaartse beweging van de aanval mag niet verloren gaan of worden vertraagd.

U zult zeggen dat deze eenvoudige regelen U reeds jaren bekend zijn; ik meen mij dan ook te kunnen onthouden van een nadere beschouwing daarvan. Echter wil ik nogmaals herhalen, dat er in de practijk veelvuldig tegen is gezondigd, niet zo verwonderlijk wanneer dit volgens mijn dagelijkse ervaring ook nog al eens bij de oplossing van tactische opgaven geschiedt.

Consolidatie.

Grote nadruk wordt gelegd op de consolidatie d.w.z. de hergroepering der aanvalstroepen en het ter verdediging inrichten van het veroverde terrein zodra het gevechtsdoel is bereikt. Dit laatste ogenblik is het gevaarlijkst aangezien de aanvalstroepen dan veelal zijn gedesorganiseerd en vermoeid, zodat de omstandigheden voor een vijandelijke tegenaanval het gunstigst zijn. Vóór het inzetten van de aanval moeten dan ook alle regelingen voor de consolidatie — w.o. ook het vuurplan — zijn vastgelegd, opdat deze zo snel mogelijk kan geschieden. Daarbij eisen de Britten dat 50 % van de munitie in eerste lijn hiervoor wordt gereserveerd. De regel dat de ondersteunende wapens snel voorwaarts van stelling moeten veranderen heeft vooral hierop betrekking.

Nachtaanval.

Kenden we vroeger de nachtaanval als kleine aanvallende onderneming of als aanval met een zeer beperkt doel, in de afgelopen oorlog is van nachtaanvallen op uitgebreide schaal gebruik gemaakt. Zo zelfs dat het in Afrika nagenoeg de normale wijze van aanvallen was.

Meer nog dan voor enig andere aanval moet het aanvalsplan zeer eenvoudig worden gehouden, daar anders reeds te voren de uitvoering tot mislukking is gedoemd. Behalve een zorgvuldige voorbereiding en duidelijke zeer gedetailleerde bevelen is een uitmuntende geoefendheid der deelnemende troepen vereist.

Men onderscheidt een z.g. „silent attack“ en een aanval, waarbij de ondersteunende wapens hun taken van den beginne af vervullen. In het eerste geval wordt de ondersteuning door het vuur van artillerie enz. wel geheel voorbereid, doch zij komt eerst in werking zodra blijkt, dat de verrassing is verloren gegaan.

Hoewel vechtwagens 's nachts practisch blind zijn, waardoor zij onbruikbaar zijn voor nachtaanvallen, hebben zij toch wel aan dergelijke aanvallen deelgenomen. Te voren waren de te bereiken doelen in brand geschoten, waardoor zij gemakkelijk waren te onderkennen, terwijl het te doorschrijden terrein zeer geschikt was voor vechtwagens en geen enkele moeilijkheid bood. Uiteraard werd de infanterie op de vechtwagens vervoerd om verwarringen te voorkomen. Bovendien eist men dan nog een zicht in front van 50 meter.

Intussen is men nog steeds bezig met proeven voor nachtverlichting, waarbij infra-rode stralen een overwegende rol zullen spelen.

Zeer dikwijls werd gebruik gemaakt van een kunstmatige verlichting van

het terrein, waarbij het effect van een nacht met heldere maneschijn werd verkregen. Onder dergelijke omstandigheden geschiedt een aanval als bij dag.

Aanvalsuur.

Mijn betoog over de aanval zou ik willen besluiten met enkele opmerkingen over het aanvalsuur.

Voor de laatste oorlog was het een algemeen gebruik om een aanval in te zetten bij het aanbreken van de dag. De daarvoor geldende motieven behoeft ik U niet te ontvouwen.

Hiervan is men geheel moeten terugkomen. Op het vaststellen van het aanvalsuur zijn zoveel — somtijds tegenstrijdige — factoren van invloed, dat hiervoor geen vaste regel kan worden gegeven.

Uiteraard verdient het aanbeveling het aanvalsuur zo vroeg mogelijk te stellen opdat voldoende tijd beschikbaar zal zijn voor het bereiken der aangegeven doelen.

Moeten echter vechtwagens de infanterie voorafgaan of gelijktijdig mede oprukken dan zal met het oog op het zicht der vechtwagens de aanval bij vol daglicht moeten worden ingezet.

Gaat een inleidende beschieting aan de aanval vooraf zonder dat over nauwkeurige schietgegevens wordt beschikt, hetgeen vooral bij een landing het geval kan zijn, dan is het voor de waarneming noodzakelijk deze bij daglicht te houden.

Bij de aanwezigheid van hindernissen en mijnevelden kan het noodzakelijk zijn aan de aanval een inleidende operatie te doen voorafgaan om tevoren doorgangen te maken waarna aan de overzijde dier hindernissen de gereedstelling voor de hoofdaanval wordt ingenomen. De inleidende operatie wordt dan meestal 's nachts ingezet.

Bij de landing in Normandië werden de eerste landingstroepen bij vol daglicht naar het strand gebracht, opdat de landingsvaartuigen de aanbrachte hindernissen duidelijk konden zien en ontwijken.

3. VERDEDIGING.

A. Algemeen.

Het is niet te verwonderen dat de reeds vermelde overschatting van de verdediging na de débacles van 1940 in het volkomen tegendeel omsloeg. Niets is minder juist, want nog steeds is naar Clausewitz' uitspraak de verdediging de sterkere zij het dan negatieve vorm van oorlogvoering. Hoewel dus daarmee geen beslissing kan worden verkregen zal de zwakkere tot

haar moeten overgaan om zich te kunnen handhaven. Trouwens laten we niet vergeten, dat ook in het offensief — zelfs bij de geallieerde opmars in N.W.-Europa — 80 à 90 % der gevechtshandelingen verdedigend zijn. De fout schuilt dan ook niet in de verdediging zelve, maar in hare wijze van toepassen. Zij moet agressief worden gevoerd en mag niet ontaarden in passieve afweer.

Na 1918 huldigde men het beginsel dat de vijand door vuur vóór de frontlijn tot staan moest worden gebracht. Aan dat vuur dienden dan alle beschikbare wapenen te kunnen deelnemen. Zo ontstond een opstelling der infanteriewapenen waarbij zij — aangevuld door de artillerie — een onafgebroken band van aaneengesloten vuur vóór de frontlijn konden leggen, terwijl zulk een tweede band van vuur — zij het ook uiteraard zwakker — voor de z.g. stoplijn werd gelegd om een onverhoopt doorgedrongen tegenstander dan alsnog tot staan te brengen. Door de eis dat alle infanteriewapenen aan het vuur vóór de frontlijn moesten kunnen deelnemen, werd de diepte der opstelling beperkt tot \pm 1500 m. Omdat in onze vlakke terreinen toch niet geheel aan deze eis kon worden voldaan, werd bij ons de diepte op 2000 m gesteld, waardoor het voordeel van een dieper opstelling werd verkregen.

Hoewel grendelopstellingen voor het opvangen van een doorgedrongen vijand, alsmede tegenaanvallen tot herovering van verloren gegane stellinggedeelten werden voorzien, baseerde men de hoofdkracht op het vuur, bepaalde men zich tot het behouden van hetgeen was bezet en overheerste de passiviteit.

Vooraf in dit laatste schuilen grote gevaren. Door passiviteit wordt het moreel aangetast en wordt de geest op de duur zodanig beïnvloed, dat herhalingen van 1940 het gevolg zullen zijn.

B. Huidige beginselen.

Hoewel de Spaanse burgeroorlog al reeds had doen zien, dat het aaneengesloten vuurfront niet het verwachte resultaat had, ging men in Frankrijk niet verder dan te overwegen om met het oog op doordringende vechtwagens de diepte der hws met een 1000-tal meters te vergroten. Eerst de débacle in België en N.-Frankrijk bracht het overtuigend bewijs, dat het tot staan brengen vóór de frontlijn of binnen de ondiepe stelling onmogelijk was, zodat de vijand op verscheidene plaatsen de hws binnendrong en deze op verschillende plaatsen doorbrak.

Langzamerhand braken zich nu de nieuwe inzichten voor de verdediging baan, welke er van uitgingen dat

- a. niet kan worden voorkomen, dat de vijand op bepaalde punten het verdedigingsstelsel binnendringt;
- b. dit aanvaardend er naar moet worden gestreefd dat binnendringen op voor de verdediger gunstigste punten te doen geschieden;
- c. waarna de binnengedrongen vijand door vuur en voorbereide tegenaanvallen wordt vernietigd.

De passiviteit werd dus losgelaten, de actieve verdediging met het doel vernietiging van de vijand vooropgesteld.

Tot welke uitvoering leidt nu de praktische toepassing van deze beginselen?

In het terrein waar men de verdediging wenst te voeren worden die gedeelten bezet, welke de omgeving domineren dan wel door die bezetting de bewegingsmogelijkheden van een doorgedrongen vijand beperken b.v. knooppunten van wegen, terwijl — juist met het oog op het binnendringen door de vijand en de mogelijkheid tot zijn vernietiging — de gehele opstelling een grote diepte moet hebben. Teneinde het plan van verdediging tot gelding te kunnen brengen, moeten de bezette terreingedeelten vast in eigen hand blijven, wanneer de vijand langs niet of zwak bezet terrein de stelling binnendringt, terwijl een voldoende macht aanwezig moet zijn om de voorbereide tegenaanvallen uit te voeren.

Om stand te kunnen houden moeten dus de troepen, aangewezen voor bezetting van een bepaald terreingedeelte, zich rondom ter verdediging inrichten. De stelling bestaat dus uit steunpunten, welke naar alle zijden ter verdediging zijn ingericht.

C. Grondregels voor de verdediging.

Op grond van het voorgaande kunnen we dan de volgende vijf grondregels voor de verdediging vastleggen:

- a. elke verdediging moet offensief worden gevoerd;
- b. alle opstellingen moeten zeer goed worden gemaskeerd;
- c. het vuur der beschikbare wapens moet zo geconcentreerd mogelijk worden gebruikt;
- d. steunpunten moeten in de diepte naar alle zijden ter verdediging worden ingericht;
- e. tegenaanvallen moeten worden voorbereid.

Hoewel nog verschillende andere factoren hun invloed kunnen doen

gelden, zijn deze vijf regels wel de voornaamste, welke onder alle omstandigheden moeten worden toegepast, zodat ik nog even nader op hen wil ingaan.

ad a. Een lijdelijk afwachten, al dan niet onder vijandelijk vuur, is snuikend voor het moreel en doodt elk initiatief. Mede om de offensieve geest bij de verdediger levendig te houden, moeten veelvuldig patrouilles worden uitgezonden, niet alleen om zoveel mogelijk gegevens omtrent de vijand te verzamelen, maar vooral ook om hem op alle mogelijke manieren dwars te zitten. Door deze sterke patrouille-activiteit worden 's vijands voorbereidingen belemmerd, terwijl de verdedigers het gevoel krijgen, dat ze gereed zijn om hem een warme ontvangst te bereiden.

ad b. De redenen voor maskering kunnen worden samengevat in:
— de eigen opstellingen worden daardoor minder gemakkelijk door de vijand geneutraliseerd;
— de vijand wordt belet voldoende gegevens te verzamelen voor een gedetailleerd aanvalsplan.

Na de oorlog 1914-1918, waarin het grote belang van goede maskering overduidelijk in het licht werd gesteld, valt op dit gebied weinig te vermelden, zodat ik daarvoor kan volstaan met te verwijzen naar ons oude, zeer goede voorschrift.

ad c. Het loslaten van het tot staan brengen van de vijand, vóór de frontlijn sluit niet uit, dat er naar zal worden gestreefd de vijand al reeds op zo groot mogelijke afstand afbreuk te doen met vuur. Dit vuur neemt in intensiteit toe naarmate de vijand de stelling nadert om het hoogtepunt te bereiken wanneer hij daarin tracht door te dringen. Aan de afsluitingsvuren en concentraties nemen dan ook zoveel mogelijk infanteriewapenen deel. Om dit te kunnen bereiken is een goede coördinatie noodzakelijk, welke alleen kan worden verkregen door gecentraliseerde bevelvoering.

ad d. Een steunpunt, dat op de flank of in de rug wordt bedreigd, kan uitsluitend standhouden, indien het naar alle zijden ter verdediging is ingericht, zodat een binnendringen van welke zijde ook kan worden tegengegaan. Elke commandant moet daarvoor zelf zijn maatregelen nemen, daar nevenonderdelen meestal geen steun kunnen verlenen, vooral niet indien zij zelf in ernstig gevecht zijn gewikkeld.

ad e. Verdedigen is standhouden, ieder op de hem toegewezen plaats. Het offensieve element in de verdediging is de tegenaanval. De voorbereidingen voor deze aanvallen moeten zodanig worden getroffen, dat zij kunnen worden ingezet vóór de doorgedrongen vijand gelegenheid heeft

gehad om zich te consolideren. In verband hiermede mogen de voor deze aanvallen bestemde troepen niet ver van de in te nemen uitgangstellingen worden opgesteld.

D. DE INRICHTING VAN EEN STELLING.

1. *Algemeen.*

Een stelling is een ter verdediging ingericht terrein, dat aanvallen uit alle richtingen kan weerstaan. Zij bestaat uit in de diepte gegroepede steunpunten, welke elk voor zich naar alle zijden ter verdediging zijn ingericht. De mogelijkheid voor de vijand om — zij het ook tijdelijk — tussen de steunpunten te kunnen doordringen wordt daarbij aanvaard.

Steunpunten zijn opgebouwd uit kleiner steunpunten, elk voor zich wederom naar alle zijden ter verdediging ingericht, waarbij een vijandelijk doordringen in het steunpunt met alle middelen moet worden voorkomen en tegengegaan. De kleine steunpunten, welke tezamen een groter steunpunt vormen, moeten elkander kunnen steunen, terwijl de commandant van het laatstgenoemde steunpunt voorbereidingen moet treffen om een eventueel in het steunpunt doorgedrongen vijand te vernietigen.

De grootte der steunpunten is afhankelijk van het terrein en de beschikbare troepen, terwijl uiteraard de beschikbare tijd eveneens een factor kan vormen. Zij kunnen dan ook variëren van een peloton tot een brigade. Gelet op de eis dat onder geen beding een vijandelijk doordringen in het steunpunt mag worden aanvaard, is het duidelijk, dat in onze terreinen brigade-steunpunten — zo ze al zullen voorkomen — tot de hoge uitzonderingen zullen behoren.

2. *Eisen waaraan een stelling moet voldoen.*

Voor wat betreft deze eisen wil ik met het volgende volstaan.

Bij de keuze van een stelling heeft het terrein uiteraard een zeer overwegende invloed. Elke commandant zal er naar streven zo gunstig mogelijk terrein te kiezen. Daarbij oefenen drie factoren, welke dikwijls tegenstrijdig zijn, een overheersende invloed uit, zodat te dien aanzien een compromis moet worden verkregen.

Deze factoren zijn:

- a. de mogelijkheid tot afweer van vijandelijke vechtwagens;
 - b. maskering;
 - c. waarneming;
- waarbij in het bijzonder de beide laatste tegenstrijdig zijn.

Ten aanzien van de verdediging tegen vechtwagens merk ik nog het volgende op. Wanneer de stelling niet in front wordt beschermd door een natuurlijke vechtwagenhindernis (rivier, kanaal, e.d.) zal men trachten de voornaamste pantserafweer te organiseren midden in de stelling. Hierdoor kan worden verkregen, dat bij het binnendringen in het eerste gedeelte der stelling de infanterie en de vechtwagens worden gescheiden, waardoor deze laatste zonder de steun en bescherming der infanterie tegen de sterkste pantserverdediging aankomen. Hierbij moet ik er voor waarschuwen niet te spoedig van een pantserafweerfront te spreken. Gewoonlijk zal een regiment vechtwagens, dus 50 à 60 wagens, aanvallen op een breedte van één km, terwijl een pantserdoelkanon twee vechtwagens buiten gevecht kan stellen voordat het zelf buiten gevecht is. Voor een pantserafweerfront op één km zijn dan 26 à 31 in de diepte opgestelde vuurmonden benodigd.

Hoewel daarvoor dezelfde beginselen en eisen gelden, is het begrijpelijk dat bij consolidatie na een aanval of bij een tijdelijke onderbreking van een aanval de dan ingerichte verdediging niet aan alle eisen kan voldoen. Zoveel mogelijk moet echter worden getracht die eisen te benaderen, zodat hieraan geleidelijk meer wordt voldaan.

3. *De divisie in de verdediging.*

Aangezien ook voor de verdediging de divisie als kleinste eenheid der verbonden wapens de basis vormt, acht ik het gewenst hiervan nog enkele zaken aan te stippen.

Voor de verdediging van het aan de divisie toegewezen terrein zal de divisiecommandant een plan maken, waarbij alle tot zijn beschikking staande troepen en wapens zo efficiënt mogelijk, dus ook gecoördineerd, hun taak wordt toebedeeld. Dit plan grondt zich op zijn besluit waar hij wil trachten door tegenaanvallen op een doorgedrongen tegenstander de beslissing te verkrijgen. Hieruit voortvloeiend zal hij dan de terreingedeelten aanwijzen, welke door zijn onderdelen — i.c. de brigaden — ter verdediging moeten worden ingericht. Wenst hij — in verband met zijn plan voor de verdediging — dat bepaalde steunpunten worden ingericht, dan zal hij zulks in de opdracht voor die onderdelen vermelden. Dit houdt evenwel niet in, dat met de door hem genoemde steunpunten kan worden volstaan.

Het middel om op elk ogenblik op elk punt in het gevecht in te grijpen, wordt nog steeds gevormd door het geconcentreerde artillerievuur, zodat de voorbereidingen daartoe en de uitvoering daarvan zullen worden ge-

centraliseerd. Wel wordt voor bepaalde onderdelen artillerie voor rechtstreekse steun aangewezen, evenals dit vroeger het geval was.

Aangezien de artillerie zich zelf slechts onvoldoende kan beschermen, zal zij veelal achter de achterste steunpunten worden opgesteld. Is het noodzakelijk artillerie meer naar voren op te stellen, dan zal zij door daarvoor aan te wijzen infanterie-onderdelen moeten worden beveiligd dan wel in de steunpunten worden geplaatst.

De bezetting der steunpunten wordt gevormd door infanterie met ondersteunende wapens (tp, zware mitr, mortieren). Zodra de onderdelen hun opstellingen hebben ingenomen, wordt een gecoördineerd vuurplan vastgelegd, terwijl de troepen onmiddellijk beginnen met zich in te graven. Dit laatste zal in de aanvang nog slechts heel eenvoudig zijn, om in de loop van de tijd uitgebreider en volmaakter te worden. Eveneens wordt onmiddellijk begonnen met de hindernissen, in het bijzonder het leggen van mijnen om de steunpunten „tankproof“ te maken.

Afhankelijk van het er mede beoogde doel kunnen de mijnevelden worden onderscheiden in:

- a. beschermende;
- b. verdedigende;
- c. tactische mijnevelden.

De beschermende mijnevelden dienen voor de rechtstreekse bescherming der steunpunten, dus om een vijandelijk binnendringen in de steunpunten tegen te gaan, terwijl de verdedigende mijnevelden moeten medewerken om een niet gewenst vijandelijk doordringen tussen de steunpunten te verhinderen of belemmeren. De tactische mijnevelden beogen een vijandelijk doordringen te leiden in een door de verdediger gewenste richting, welke past in het plan voor de verdediging.

In elk steunpunt moeten maatregelen worden voorbereid om bij een binnendringen van de vijand in het steunpunt onmiddellijk tot een tegenaanval te kunnen overgaan, terwijl de door de divisiecommandant voor tegenaanvallen aangewezen reserve de voorbereidingen voor de bevolen tegenaanvallen treft.

Zoals reeds gezegd moeten deze laatste troepen niet te ver van de voor de tegenaanval in te nemen uitgangstelling worden opgesteld. Zij richten zich tevens ter plaatse ter verdediging in, maar hun verdedigende taak is ondergeschikt aan de taak voor het voorbereiden en uitvoeren der tegenaanvallen. De door hen in te richten steunpunten, welke uiteraard ook in

een minder vergevorderd stadium dan de andere zullen verkeren, zou ik als steunpunten van tweede orde willen betitelen.

De opdracht voor de tegenaanvallen mag niet vaag worden gehouden, doch moet welomschreven doelen vermelden, hoewel het aanvalsplan niet star mag zijn.

In het algemeen kan worden aangenomen, dat een infanteriedivisie een terrein van ± 5 km bij 5 km, dus ± 25 km² ter hardnekkige verdediging kan inrichten. Uiteraard heeft hierop het terrein een overwegende invloed.

4. Voorposten.

Afgescheiden van ver vooruitgeschoven lichte of andere troepen met de opdracht 's vijands opmars te vertragen, werd vóór 1940 de stelling beveiligd door voorposten waarvan de sterkte bij een weerstandbiedende taak maximum $1/3$ van het totaal kon bedragen. Evenwel zal het voor de verdediging gunstigste terrein in de stelling zijn opgenomen, zodat de als voorposten vooruitgeschoven troepenmacht van beperkte sterkte haar taak in ongunstiger terrein moest volvoeren, terwijl het vooruitschuiven en onttrekken van een dergelijke macht aan de eigenlijke verdediging geen economisch gebruik der beschikbare krachten kan heten. Dit leidde er dan ook toe dat men meer en meer gebruik maakte van de mogelijkheid om die weerstandbiedende taak te veranderen in een waarschuwend zodra de inrichting van de stelling aan bepaalde eisen voldeed. Doch ook die oplossing had nog verschillende nadelen. Indien voor de uit de voorposten vrijkomende krachten reeds tevoren de taak in de verdediging van de hoofdweerstandstrook was vastgesteld, waren deze bij de inrichting van hun uiteindelijke opstelling ver achter, terwijl de risico groot was, dat zij tengevolge van een vijandelijke aanval op de voorpostenstrook niet meer aan die taak toekwamen.

Dientengevolge heeft men een dergelijke voorpostenstrook losgelaten. Boven en behalve de vooruitgeschoven troepen met een vertragende taak zullen uitsluitend indien het terrein gelegenheid biedt om door het bezetten van enkele dominerende punten de vijand te dwingen deze op te ruimen alvorens een aanval op de stelling in te zetten weerstandbiedende voorposten worden uitgezet. Deze treden dan als golfbrekers op. Om vijandelijke verkenningen tegen te gaan en een doordringen tussen de steunpunten te beletten, zal tussen de steunpunten der voorposten een intensieve patrouillegang moeten worden onderhouden, vooral 's nachts.

In alle andere gevallen zal in de directe beveiliging van de stelling worden voorzien door wachten en patrouilles uit de bezetting der stelling,

waarbij de eerstgenoemde niet verder dan enkele honderden meters vóór de stelling komen. Vooral een veelvuldige offensieve patrouillegang is daarbij van het grootste belang, aangezien daardoor ontbrekende gegevens kunnen worden verkregen, terwijl 's vijands voorbereidingen daarvan de nodige belemmering kunnen ondervinden. Deze patrouillegang moet ten minste door de staf der infanteriebrigade worden geregeld teneinde verwarring e.d. te voorkomen.

4. RIVIERGEVECHTEN.

De beide uitersten van een aanval over een rivier zijn de zorgvuldige voorbereide en gecoördineerde tegenover de z.g. „encountercrossing”, waartussen verscheidene variaties mogelijk zijn. Van de eerste vinden we een klassiek voorbeeld in de Rijnovergang door de Britten, terwijl van de laatste talrijke voorbeelden zijn gedurende de opmars en de vervolging door Noord-Frankrijk en België. Aangezien terecht geen wissel wordt getrokken op eventueel ter plaatse aanwezig materieel worden bij een snelle opmars of vervolging de benodigde overgangsmiddelen bij de voorste onderdelen ingedeeld teneinde deze in staat te stellen onmiddellijk zich voordoende waterhindernissen te kunnen overschrijden.

Overigens wil ik mij voor wat betreft de aanval over een rivier bepalen tot een punt, dat voor 1940 steeds tot moeilijkheden aanleiding gaf. U zult zich allen herinneren, dat de vorming van een bruggenhoofd over een rivier waaruit de offensieve operatie zal worden voortgezet, waarvoor een diepte van ± 15 km wordt vereist, in drie fasen geschiedde. In de eerste fase wordt vaste voet verkregen op de vijandelijke oever en moeten de vijandelijke infanterievuren, welke met directe richting op de overgangsplaatzen liggen, worden uitgedoofd. In de tweede fase worden de waarnemingspunten met direct zicht op de rivier veroverd, hetgeen in vlak terrein niet goed mogelijk is, zodat daar het bruggenhoofd wordt vergroot tot de grens waar de artillerie uit haar aanvankelijke opstellingen kan steunen. In de derde fase wordt het bruggenhoofd op de vereiste diepte van ± 15 km gebracht.

Na de tweede fase moet dus de artillerie voorwaarts van stelling veranderen i.c. van oever verwisselen. Nu doet zich daarbij de moeilijkheid voor, dat ter bescherming der te bouwen bruggen het bruggenhoofd al reeds een diepte van ± 15 km moet hebben, terwijl de artillerie uit haar aanvankelijke opstellingen niet tot die afstand kan steunen. Voor het verwisselen van oever door de artillerie moeten eigenlijk bruggen beschikbaar

zijn, daar anders die stellingverandering zo veel tijd zou vergen, dat de aanvalstroepen zich te lang onder ongunstige omstandigheden met de helft van de artilleriesteun moeten handhaven. Een vicieuse cirkel waaruit men trachtte te geraken door compromisoplossingen. Terecht heeft men de opvatting losgelaten dat brugslag eerst kan beginnen wanneer de plaats daarvoor geheel vrij ligt van artillerievuur. De capaciteit van bruggen ten opzichte van drijvende overgangsmiddelen is zo aanzienlijk groter dat daarover zo snel mogelijk moet worden beschikt voor het overbrengen van vechtwagens, artillerie, e.d. Met aanvaarden van het risico van beschadiging of vernieling wordt zo spoedig mogelijk tot brugslag overgegaan, d.w.z. in het algemeen zodra de plaats(en) voor brugslag vrij ligt (liggen) van directe vijandelijke infanterievuren.

Zoals in zovele strijdvragen bracht de afgelopen oorlog de beslissing over de wijze van riviervedediging, waarover vóórdien nog vele gemoederen in beweging werden gebracht. Hoewel de gevechtshandleiding besliste, dat de hoofdweerstandsstrook op enige afstand van de rivier (1 à 2 km) moest worden ingericht, waren er nog vele hardnekkige voorstanders van een directe riviervedediging.

Het inrichten van de hoofdweerstandsstrook op enige afstand achter de rivier had ten doel

- a. te voorkomen dat een groot deel der vuurorganen in de hoofdweerstandsstrook door de vijandelijke artillerie al reeds zou zijn uitgeschakeld vóór de overgang begon;
- b. de aanvaller voor de grote moeilijkheid te plaatsen de eigenlijke stelling te moeten aanvallen, terwijl hij nog slechts ten dele over de rivier is, waardoor zijn hoeveelheid troepen alsmede de rechtstreekse ondersteuning daarvan wordt beperkt.

Uiteraard werd de inrichting van de hoofdweerstandsstrook geheel gebaseerd op het verkrijgen van een aaneengesloten vuurfront, waardoor zij niet dieper werd dan 2000 m. Het offensief optreden was geheel naar de achtergrond gedrongen.

De moderne verdediging legt echter — zoals we hebben gezien — de nadruk op het actief voeren daarvan, waarbij wordt aanvaard, dat het de aanvaller altijd zal gelukken de stelling binnen te dringen. Evenwel tracht men dat doordringen te leiden in een door de verdediger gewenste richting om dan de doorgedrongen aanvaller met vuur en tegenaanvallen te vernietigen.

Passen we deze beginselen mede toe op de riviervedediging dan wordt

daardoor de vroegere directe of passieve riviervediging grotendeels uitgeschakeld. Dit houdt niet in, dat niet zo veel mogelijk vuur — in het bijzonder door de artillerie — op de rivier moet worden gebracht, doch evenmin als bij de normale verdediging alle vuurorganen hun vuur voor de frontlijn moeten leggen, het vormt niet het overheersende beginsel. Trouwens hierin loopt de moderne verdediging vrijwel parallel met de inrichting van de hoofdweerstandstrook op enige afstand achter de rivier.

Overigens biedt de moderne verdediging verschillende voordelen. Niet alleen voldoet ze aan de bedoelingen van de gevechtshandleiding door een beperkte hoeveelheid troepen in voorste lijn en een totaal diepte der opstelling van ± 5 km, doch bovendien is ze consequenter. Naast het aanvaarden van het feit, dat de aanvaller toch over de rivier komt, aanvaardt ze tevens dat hij de stelling binnendringt, waardoor het haar beter mogelijk is om de juiste tegenmaatregelen te nemen.

Gelukt het de verdediger het doordringen van de aanvaller te leiden dan heeft de voorbereide tegenaanval veel meer kans van slagen dan in de vroeger gevolgde methode.

De verdediging achter een rivier wordt dan ook op dezelfde wijze opgebouwd als elke verdediging, waarbij de voor de aanvaller gunstigste naderingsmogelijkheden worden gevormd door de geschikte overgangsplaatsen.

Volledigheidshalve zij vermeld dat ook wel wordt voorgestaan om de rivier midden door de stelling te laten lopen, hetgeen dan vooral wordt aanbevolen, wanneer de eigen oever door de overliggende wordt overheerst. In het bijzonder voor de antitankverdediging heeft een dergelijke hindernis dwars door de stelling grote waarde. Evenwel zal een dergelijke oplossing slechts kunnen worden gekozen bij een rivier of kanaal van zodanige breedte, dat van een rivierovergang in de eigenlijke betekenis van het woord niet kan worden gesproken. Dan biedt een dergelijke opstelling ontegenzeggelijk voordelen.

Door een waterhindernis van enige betekenis zou de stelling in twee delen worden gescheiden, welke door de aanvaller afzonderlijk zullen worden opgeruimd. De eigenlijke rivierovergang wordt daarbij slechts door een gedeelte der oorspronkelijk beschikbare troepen tegengegaan, terwijl een ingrijpen door tegenaanvallen in het vóór de rivier gelegen stellinggedeelte door de hindernis onmogelijk wordt.

5. TERUGTOCHT EN VERTRAGEND GEVECHT.

Zoals ook het betreffende Britse voorschrift aangeeft, heeft de afgelopen oorlog de juistheid der voor de terugtocht geldende regelen bevestigd. Ten gevolge van het optreden van snelle eenheden is evenwel de terugtocht er niet eenvoudiger op geworden, waarbij in het bijzonder aandacht moet worden geschonken aan de beveiliging der flanken.

In onze vroegere gevechtshandleiding werd bepaald, dat de (eerste) achterhoede wordt geformeerd uit de eventueel te versterken divisiereserve, terwijl onder de aan een achterhoedestelling te stellen eisen was opgenomen, dat zij op zodanige afstand achter de frontlijn moet liggen, dat zij is onttrokken aan 's vijands meest werkzame artillerievuur. In de huidige verdediging, welke over een grote diepte in steunpunten wordt gevoerd, zou dit leiden tot het daarvoor bestemmen van steunpunten in 2de of 3de lijn. Het zou toch onlogisch zijn om deze steunpunten, welke zijn georganiseerd om een doorgedrongen vijand op te vangen en waarvan het vuurplan is voorbereid, los te laten om bezettingen daarvan op korte termijn in een onvoorbereide stelling te plaatsen. Bovendien hebben deze steunpunten het voordeel, dat hun ligging de vijand niet volkomen bekend is, zodat hij opnieuw verkenningen zal moeten verrichten alvorens een aanval daarop in te zetten, terwijl de krachtigste antitankverdediging dikwijls midden door de stelling loopt. Intussen hebben die steunpunten het belangrijke nadeel, dat hun ligging oorspronkelijk werd bepaald in verband met de voorgelegen steunpunten, zodat het aanwezig zijn van grote tussenuitruimten bij de steunpunten in 2de of 3de lijn niet denkbeeldig is.

Het aanwijzen van deze steunpunten als achterhoedestelling zal naar mijn opvatting dan ook uitsluitend geschieden wanneer is te voorzien, dat zij ook na het aanbreken van de dag nog bezet moeten blijven. In tegenstelling tot het vermelde in de oude gevechtshandleiding vermeen ik dat zulks in zeer veel gevallen niet het geval zal zijn. Elke phase van de voorbereide terugtocht dient geheel bij duisternis te worden voltooid, zodat het zeer dikwijls mogelijk moet zijn de achterhoedestelling nog vóór het aanbreken van de dag te ontruimen. In dat geval is het logischer en voordeliger om de steunpunten in voorste lijn als achterhoedestelling aan te wijzen, waardoor de regeling en de uitvoering van de terugtocht eenvoudiger worden. Maatregelen tot misleiding van de vijand, zoals het achter te laten scherm, baren veel minder zorgen, terwijl het doorschrijden van onderdelen wordt voorkomen. Moet een terugtocht onder druk van de vijand

noodgedwongen overdag aanvagen, dan blijven uiteraard de voorste steunpunten aan de vijand.

In de tegenwoordige verhoudingen kunnen voor het voeren van het vertragend gevecht uitsluitend bewegelijke eenheden worden gebezigd. Wenst men voor deze taak infanterie-eenheden te bestemmen, dan zullen deze moeten worden gemotoriseerd. Hieruit volgt dat aan een achterhoede bezwaarlijk tevens een vertragende opdracht kan worden gegeven, tenzij daarvoor het nodige motormaterieel wordt beschikbaar gesteld.

Bij het vertragend gevecht leggen de Amerikanen in het bijzonder de nadruk op het offensief voeren daarvan. Bij het offensief voeren van het vertragend gevecht zullen voor dat doel vechtwagens — al dan niet gecombineerd met infanterie — moeten worden bestemd, zodat hiervoor pantserdivisies in het bijzonder geschikt zijn. Voor het zich onttrekken aan het gevecht na een plaatselijke tot beperkte diepte doorgezette aanval zijn vechtwagens onmisbaar; voor infanterie alleen is zulks practisch onmogelijk. Bovendien kunnen dergelijke aanvallen met vechtwagens zeer snel en verrassend uit elke gewenste richting worden ingezet.

6. BESLUIT.

Mijnheer de Voorzitter, het wordt langzamerhand tijd mijn betoog te gaan sluiten. Zoals ik reeds in den beginne hebt gezegd is het mij niet mogelijk geweest om een volledig beeld te schetsen van de ontwikkeling der tactiek, evenmin als een compleet overzicht van de heden ten dage algemeen aanvaarde opvattingen. Noodgedwongen heb ik mij moeten beperken tot enkele grepen uit de zeer uitgebreide stof, waarbij ik er mij wel van bewust ben, dat nog verschillende vraagpunten zijn open gebleven. Op de verdediging ben ik iets meer in details ingegaan, omdat deze gevechtsvorm de ingrijpendste veranderingen heeft ondergaan, terwijl het mij dagelijks blijkt, dat zij die in de oude begrippen zijn opgeleid, daarmede de meeste moeite hebben. Vooral het opofferen van het aaneengesloten front aan de groter diepte vormt een steeds terugkerende moeilijkheid.

Voor wat betreft de op het convocatiebiljet vermelde stellingen ben ik van mening, dat deze voor zover ze in het voorgaande niet rechtstreeks werden besproken, geen nadere toelichting behoeven. U zoudt mij kunnen verwijten, dat over de invloed der luchtstrijdkrachten niet is gesproken, terwijl zij toch voor de operaties op de grond van het grootste belang zijn. Inderdaad, maar de stelling 5 spreekt voor zich zelf. De overheersende invloed van de luchtstrijdkrachten op het verloop van de strijd op de grond

wordt daarmee volledig gekenschetst. Theoretisch waren we daarvan vóór de oorlog al overtuigd, doch de oorlog zelf heeft het ons eerst recht doen beseffen. Intussen wil ik de gelegenheid niet laten voorbijgaan om te waarschuwen tegen een klaarblijkelijk zeer verbreide overdreven voorstelling omtrent de rechtstreekse ondersteuning uit de lucht aan de troepen op de grond. Deze ondersteuning heeft bij de geallieerde opmars in N.W.-Europa zeer efficiënt en met groot succes gewerkt. Dientengevolge heeft de mening post gevat, dat de troepen op de grond steeds op die steun kunnen rekenen, zo zelfs dat de commandant van een voorhoedebataljon over deze ondersteuning zou kunnen beschikken. Niets is echter minder waar. De rechtstreekse ondersteuning van de troepen op de grond is voor de luchtsrijdkrachten slechts een neventaak, waaraan zij eerst aandacht kunnen besteden nadat zij hun hoofdtak tot een succesvol einde hebben gebracht. Men verliest geheel uit het oog, dat de geallieerden bij de veldtocht 1944-1945 het absolute luchtoverwicht hadden verkregen, zodat grote aandacht aan de neventaken kon worden besteed.

Nog een enkele opmerking naar aanleiding van de stelling 6. De ontwikkeling der techniek gaat steeds door, zodat de oorlogsmiddelen voortdurend in uitwerking toenemen, terwijl de afstanden waarover zij kunnen worden gebezigd aanzienlijk worden opgevoerd. Welke schade daardoor ook aan de vijand moreel en materieel wordt toegebracht, toch zal een aanvaller uiteindelijk een troepenmacht in het vijandelijk gebied moeten brengen om zijn wil volkomen te kunnen opleggen. Evenzo zal een verdediger een binnendringende aanvaller er trachten uit te werpen door de nog beschikbare strijdkrachten op de grond. In elke oorlogvoering zal de laatste fase op de grond worden uitgevochten. Hoe deze troepenmacht ter plaatse wordt gebracht, per schip, per motorvoertuig of per vliegtuig, doet niet terzake.

De ontwikkeling der strijdkrachten op de grond, hun gebruik, bewapening, organisatie, enz., mag dus in geen dele worden verwaarloosd, doch vereist evenals alle andere middelen een voortdurende aandacht en bestudering, waarbij vooral haar samenwerking met en verhouding tot de andere beschikbare machten in het oog dienen te worden gehouden.

En hiermede, Mijnheer de Voorzitter, ben ik aan het einde gekomen van hetgeen ik hedenavond had willen zeggen. Ik hoop, dat het weinige, dat ik kon vertellen op sommige punten enigszins verhelderend moge hebben gewerkt, terwijl ik tevens hoop belangstelling te hebben gewekt

voor een nadere bestudering en overdenking van die militaire wetenschap, waarvan de kennis voor een leger van zo groot gewicht is.

Mochten op het ogenblik zich aan U vraagpunten voordoen dan ben ik uiteraard volgaarne bereid deze te trachten te beantwoorden.

Ik dank U voor Uw aandacht.

Kolonel van de Generale Staf M. R. H. CALMEYER.

Gaarne breng ik inleider hulde voor het door hem gegeven overzicht van de veranderingen, die zich gedurende de tweede Wereldoorlog in tactisch opzicht hebben voltrokken. Het heeft mij getroffen, dat in dit opzicht een groot verschil met de eerste Wereldoorlog valt te constateren. Gedurende de eerste Wereldoorlog vond een revolutie in de tactiek plaats. De tactiek van 1914 stond dicht bij die van 1870 dan bij die van 1918. Gedurende de tweede Wereldoorlog is dit geheel anders geweest. Ik bezocht gedurende de twee jaren voorafgaande aan de tweede Wereldoorlog de Kriegsakademie te Berlijn. De hedenavond door inleider verkondigde denkbeelden komen vrijwel geheel overeen met wat daar toenmaals werd gedoceerd. Het blijkt derhalve, dat de tactiek waarmede het Duitse leger de oorlog inging de vuurproef heeft doorstaan en door de geallieerde legers is overgenomen en geperfectionneerd.

Wat betreft de verdediging tegen gepantserde strijdkrachten zou ik inleider gaarne een vraag willen stellen.

Voor de Wereldoorlog werd in Duitsland aangenomen, dat mijnenvelden een voor gepantserde strijdkrachten ondoorschrijdbare hindernis vormen. Weliswaar waren reeds verschillende proeven genomen om vechtwagens in staat te stellen zich een weg te banen door een mijnenveld, doch deze hadden toenmaals nog niet tot bevredigend resultaat geleid.

Het is mij uit de litteratuur niet duidelijk geworden, of dit probleem sedert dien op afdoende wijze is opgelost.

Lt.-Generaal Jhr. W. RÖELL.

Is — en dit ook met mijn dank en grote waardering voor de doorwrochte rede van de Overste Couzy — de geachte spreker wellicht al iets bekend inzake het taktisch gebruik van atoomwapenen.

Ik bedoel dus niet op die schaal, waarmede de U.S.A. een eind maakten aan de oorlog met Japan door het strategisch gebruik van atoombommen.

Ik vraag, of er al iets bekend is of het gebruik van atoomwapenen — in welke vorm ook — in sprekers studie in taktisch en groot-taktisch opzicht een rol gespeeld heeft?

Want M. d. V. — al zijn wij het er met spreker over eens, dat in de grondbeginselen der taktiek thans eigenlijk geen overwegende wijzigingen zijn gekomen — de mogelijkheid in dezen van het atoomwapen met zijn gevreesde radioactiviteit hangt straks toch zeker dreigend boven eventuele nieuwe slagvelden, en zij zou zeer zeker grote wijzigingen kunnen brengen.

Majoor w.m. J. TAMMES.

M. d. V. U begrijpt, dat ik bij het vorderen van de voordracht heb zitten popelen of er nu eens iets gezegd zou worden over de invloed van de luchtstrijdkrachten. Aan het eind van zijn voordracht heeft de overste Couzy inderdaad nog even dit onderwerp aangeroerd. Ik meen dat de Overste Couzy naar voren bracht dat men daarvan over het algemeen een te overdreven voorstelling had door de grote overmacht in de lucht van de geallieerden, maar dat men niet vergeten moest, dat steun van de strijdkrachten op de grond een secundaire taak der luchtstrijdkrachten is.

Toch moet niet vergeten worden dat de grote mogelijkheden veel werk maken van het instellen van speciale tactische luchtmachten. En speciaal bij het behandelen van de verdediging had ik over deze invloed verwacht iets meer te vernemen.

Voorts heeft de Overste Couzy gememoreerd dat bij de verdediging tegen vechtwagens de vechtwagen zelve het beste verdedigingsmiddel is. Ik breng echter in herinnering dat vooral sinds Montgomery's offensief in N. Afrika en nog meer gedurende de veldtocht in W. Europa de jager der tactische luchtmacht met zijn raketten de grootste vijand van de vechtwagen was. Misschien wil de Overste Couzy op deze punten nog even nader ingaan.

Ritmeester F. ROUFFAER.

Daar in de moderne verdediging, een belangrijke plaats is toegekend aan het offensieve element, in de vorm van:

- A. actieve patrouillegang vóór de frontlijn;
- B. door voorbereide tegenaanvallen,

is mijn vraag, bestaat er in de verdediging nog een volgende phase in de vorm van een achtervolging, zij het ook tot een beperkte afstand, buiten de frontlijn?

Kolonel S. VELDMEYER.

Mijnheer de Voorzitter,

De belangwekkende voordracht, welke de Heer Couzy ons hedenavond bood, heeft ons duidelijk voor ogen gesteld hoe moeilijk het vak van oorlog-

voeren is en hoe misplaatst het was, indien wij vóór 1940 de opmerking hoorden maken, dat wij, indien onze troepen oefenden, aan het soldaatje spelen waren.

Uiteraard heeft de inleider slechts „grepen” kunnen geven uit de materie, welke hij behandelde.

Een zijner stellingen luidde:

„Opnieuw is bewezen dat het moreel een overheersende invloed heeft”.

Hoe gaarne zou ik echter gehoord hebben dat daarop was gevolgd de stelling:

Een uitstekende geoefendheid, welke slechts verkregen kan worden door een systematisch goed doordacht opleidingsstelsel voor de soldaat, het kader en de officieren is van het grootste belang.

Immers de geestelijke instelling en de hoge mate van geoefendheid maakte het de Duitsers mogelijk in 1940 zo snel naar het Westen door te stormen.

Het is verheugend dat thans wederom met de opleiding tot beroeps-officier zal worden aangevangen. Ook deze eist systeem.

Men verzuime niet al datgene te doen wat mogelijk is om te voorkomen dat bij een volgende gelegenheid onze troepen wederom onvoldoende geoefend ten oorlog uittrekken.

Wanneer ik nu en dan de oefening onzer soldaten gadesla, dan wel officieren of onderofficieren over hun arbeid hoor spreken, vraag ik mij wel eens af of de wijze van onderricht, welke in de laatste jaren vóór de oorlog in een deugdelijk systeem was vastgelegd, althans naar de toen opgebouwde beginselen wordt doorgezet.

Er was een begin gemaakt met de ontwikkeling van een methode van onderricht zoals men deze bij elk ander onderwijs reeds tientallen van jaren kende, maar deze methode moet worden uitgebouwd en doorgezet en natuurlijk worden aangepast aan de eisen, welke thans moeten worden gesteld.

Oorlogvoeren is een bedrijf, een vak en wel een zeer moeilijk bedrijf, een zeer moeilijk ook.

De vorming van de troep eist bedrijfsleiders en vaklieden, die zich voortdurend hebben te beraden, hoe het bedrijf kan worden ontwikkeld, hoe de vakkennis kan worden opgevoerd.

Aan de kaderscholen en aan de officiersscholen moeten bekwame instructeurs worden gevormd opdat een goede opleiding van de soldaat en van de troep worde verzekerd.

Om voor hun taak berekende soldaten en troepen te scholen is voldoende oefentijd, minstens een jaar, nodig en moeten leermiddelen in ruime mate ter beschikking staan.

Men onderschatte het laatste niet.

Zonder een ruim voldoende voorraad leermiddelen is de zo belangrijke individuele vorming van de man niet te verwezenlijken en is het onmogelijk een troep goed te oefenen.

Op de kosten van het geheel is de verschaffing van goede oefenterreinen en van voldoende leermiddelen van geen betekenis.

De te geringe vaardigheid van de onder-officieren en officieren, tot in de hoogste rangen en in de staven bij het intreden van de oorlog in 1940, lag niet aan deze mannen zelf, maar aan de omstandigheid, dat hen allen van laag tot hoog de gelegenheid werd onthouden om de soldaten en troepen behoorlijk op te leiden en te vormen en met deze troepen zelf de vereiste kennis van het moeilijke vak „oorlogvoeren” op te doen.

M. de V. De voordracht van de Heer Couzy deed ons veel beluisteren dat ook in 1938 zijn volle betekenis zou hebben gehad. In 1938 hield ik in deze vergadering een voordracht over de opleiding van de Infanterie; ik meen het nog eens lezen van die voordracht te mogen aanbevelen, omdat deze, met haar schetsen van het benodigde oefenmaterieel, ook voor het heden nog haar volle waarde heeft behouden.

Kapitein J. G. DE BRUIN.

In de huidige organisatie van de infanterie bataljons en brigades vinden we geen zware mitrailleurs, wel brens o.a. op carriers. Deze, noch de andere infanteriewapens kunnen naar mijne mening de bestreken baan van ± 600 à 700 meter van onze vroegere zware mitrailleur vervangen.

Is volgens de huidige opvattingen der tactiek het axioma dat vóór 1940 gold „Bij de Infanterie vormt de zware mitrailleur de basis van het vuurplan” niet langer geldig?

Generaal Majoor b.d. A. C. ROELOFSEN.

Mijnheer de Voorzitter,

In stelling 4 zegt de geachte inleider: „Voor het bereiken van succès is een nauwe samenwerking van alle strijdkrachten onontbeerlijk”. In alle bescheidenheid zij opgemerkt, dat deze samenwerking hedenavond niet werd behandeld. Het wil mij voorkomen, dat bij een bijeenkomst, waar de Directeur van de Hogere Krijgsschool aanwezig is en een der

leraren van die inrichting de inleiding houdt over de ontwikkeling der tactiek in en na de tweede wereldoorlog, wel de belangrijkste grepen uit die ontwikkeling ter sprake behoren te worden gebracht. De taak van de luchtstrijdkrachten in die nauwe samenwerking, welke inderdaad zeer belangrijk is, werd niet of nauwelijks behandeld.

Onwillekeurig denk ik terug aan de vele bijeenkomsten van de officieren van de Generale Staf gedurende de jaren 1921—1939, welke ik de eer had te mogen bijwonen, doch waarbij de woorden „parachutisten” en „luchtlantingstroepen” niet werden uitgesproken. Ik meen dan ook mij te moeten aansluiten bij de woorden, uitgesproken door een aan mij voorafgaande spreker van hedenavond, die eveneens wees op de stiefmoederlijke behandeling van het luchtwapen. Wel werd een afzonderlijke stelling aan het luchtoverwicht gewijd, doch om een beeld te mogen gebruiken: „De maaltijd is smakelijker, wanneer het zout door het eten wordt gedaan, dan wanneer het afzonderlijk daarbij wordt gevoegd.

Luitenant-Kolonel J. H. COUZY.

Mijnheer de Voorzitter,

Voor de waarderende woorden over mijn voordracht van hedenavond ben ik uiteraard zeer gevoelig. De vragen en opmerkingen der verschillende sprekers zal ik beantwoorden in de volgorde waarin zij werden gesteld.

Nog steeds vormen goed aangelegde mijnevelden voor vechtwagens een ondoorschrijdbare hindernis. Voor het in- of voortzetten van een aanval is het dan ook noodzakelijk tevoren door die velden doorgangen te doen maken, waarna aan de overzijde daarvan een soort bruggenhoofd wordt gevormd. De aanvalstroepen i.c. de vechtwagens worden dan in dat bruggenhoofd gereedgesteld om de aanval in of voort te zetten. Het maken van deze doorgangen kan — afhankelijk van de beschikbare tijdsmiddelen en vorm van de aanval — op verschillende wijzen geschieden. Zo is voor het snel maken van een doorgang zeer veel gebruik gemaakt van z.g. „flails” (vlegelvechtwagens). Het ruimen van doorgangen moet steeds door infanterie en vuur (b.v. van vechtwagens) worden beveiligd. Wordt het ruimen van mijnen op welke wijze ook nagelaten, dan zullen zeer zware verliezen het gevolg zijn, waardoor de aanval zal komen te mislukken.

Het atoomvraagstuk ligt ons allen ietwat zwaar op de maag. In hoeverre een eventueel tactisch gebruik te veld al reeds onder de ogen wordt gezien is mij niet bekend. Het gehele vraagstuk verkeert nog in een zodanig stadium van ontwikkeling en proefnemingen dat over een zodanig gebruik

n.m.m. nog weinig valt te voorspellen. Wel staat vast, dat een terrein, waarboven atombommen tot ontploffing zijn gebracht of atoomwolken zijn verspreid, ondoorschrijdbaar is. De opgewekte radioactiviteit, welke slechts langzamerhand verdwijnt, is dodelijk. Een troepenmacht, welke het zou wagen een dergelijk terrein toch te doorschrijden, is in de letterlijke betekenis ten dode opgeschreven, aangezien tegen de radio-activiteit geen enkel beschermings- of geneesmiddel bestaat.

Dat men een overdreven voorstelling zou hebben van de invloed der luchtstrijdkrachten heb ik niet beweerd. Integendeel, ik heb gezegd, dat zij een overheersende invloed hebben op het verloop van de strijd op de grond. Alleen heb ik willen waarschuwen tegen overdreven voorstellingen van de rechtstreekse ondersteuning aan de troepen op de grond, m.a.w. het ingrijpen in de strijd op de grond onmiddellijk vóór de eigen troepen. Door de grote overmacht in de lucht der geallieerden konden zij een groot deel van hun luchtstrijdkrachten voor die ondersteuning bestemmen, met uitmuntende resultaten. Evenwel blijft dit, ook voor een tactische luchtmacht, welke dus samenwerkt met een leger of legergroep, een neventaak. Voor haar hoofdtaak — het bevechten en behouden van het luchtoverwicht — zal zij alle krachten moeten inzetten om eerst nadat deze is vervuld aandacht aan neventaken te kunnen besteden. Hoe sneller en gemakkelijker het noodzakelijke luchtoverwicht wordt verkregen, hoe spoediger en hoe meer materieel voor die rechtstreekse ondersteuning kan worden aangewezen. Ik acht het dan ook zeer nuttig en gewenst, dat de samenwerking voor die steun veelvuldig wordt beoefend, doch ik heb stelling willen nemen tegen de opvatting, dat elke troepencommandant — men spreekt zelfs al van een commandant van een voorhoede-bataljon — op elk willekeurig ogenblik over die steun zou kunnen beschikken.

De bestrijding van vechtwagens door de tactische luchtmacht valt eveneens onder vorenbedoelde steun. Inderdaad heeft het zich een zeer effectief middel getoond, maar het kan eerst worden toegepast indien de tactische luchtmacht haar hoofdtaak heeft vervuld. Op de grond is de vechtwagen de beste vechtwagenbestrijder.

Wanneer tot verdediging moet worden overgegaan, is een offensief optreden klaarblijkelijk uitgesloten. Hoewel de verdediging agressief moet worden gevoerd — eerst met zeer actieve patrouillegang, daarna met tegenaanvallen tegen de in de stelling doorgedrongen vijand — kan eerst tot het offensief worden overgegaan wanneer de sterkteverhoudingen zich ten gunste van de verdediger hebben gewijzigd, bijv. tengevolge van aan-

gevoerde versterkingen, verliezen van de vijand, e.d. Voordien zou het voor de verdediger onverstandig zijn zijn voorbereide stelling te verlaten. De geprojecteerde tegenaanvallen hebben een beperkt doel, namelijk het vernietigen van de in de stelling binnengedrongen vijand of/en het hernemen van een belangrijk verloren gegaan steunpunt.

Aan de opmerkingen van Kolonel V e l d m e y e r heb ik niets toe te voegen; ik kan ze alleen op een enkel punt onderstrepen. Telkens opnieuw ziet men bij de oorlogvoerenden hoe grote waarde aan een goede geoefendheid der troepen wordt gehecht. Zodra voor een onderdeel een gevechtspauze van enige duur werd voorzien, werd onmiddellijk een oefenprogramma opgesteld en tot oefenen overgegaan. Meer nog, vóór elke operatie en onderneming werden de daarvoor bestemde troepen, dikwijls met veel oorlogservaring, weder opnieuw grondig geoefend voor de op handen zijnde gevechten. Wel een bewijs welke hoge eisen men aan de geoefendheid stelde.

De zware mitrailleur is bij uitstek een wapen voor de verdediging. Het geconcentreerd verlenen van steun aan de aanval door zware mitrailleurs zal betrekkelijk weinig kunnen geschieden; worden zij aan de aanvallende troepen medegegeven — waarvoor zij trouwens ook te zwaar zijn — dan worden zij misbruikt als lichte mitrailleur. Aangezien de aanval weder op de voorgrond is gekomen, zijn de organisaties vooral op het offensief ingesteld, waardoor men overal een vermindering van het aantal zware mitrailleurs kan waarnemen. Intussen blijft de zware mitrailleur in de verdediging een zeer waardevol wapen.

Het behandelen van de taak der luchtmacht, in het bijzonder de samenwerking van de tactische luchtmacht met het leger, heb ik opzettelijk buiten deze voordracht gehouden. Deze taak alsmede de door Generaal R o e l o f s e n bedoelde samenwerking werden in het vorig werkjaar volledig besproken in de zeer goede voordracht van Majoor-Vlieger G. v a n d e r W o l f, terwijl enkele maanden geleden in de interessante voordracht van Luitenant-Kolonel v a n G r i e t h u y s e n het optreden van luchlandingstroepen uitvoerig voor onze Vereniging werd behandeld.

En hiermede, Mijnheer de Voorzitter, meen ik de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen te hebben beantwoord.

De Voorzitter,

Ik dank de overste Couzy voor zijn zeer belangrijke voordracht en ook de overige sprekers voor hetgeen zij bij het debat in het midden hebben

gebracht, waarbij ik moge opmerken, dat volgens het reglement van de Vereniging het door hen gesprokene binnen 4 dagen schriftelijk aan mij dient te worden toegezonden, opdat er ook melding van kan worden gemaakt in het gedrukte verslag van de vergadering.

De nieuwe mogelijkheden, welke door de snel voortschrijdende techniek worden geschapen, maken het inderdaad niet gemakkelijk de vormen te voorspellen, waarin een eventuele volgende oorlog zich zal voordoen. Het is daarom goed, dat de inleider erop heeft gewezen, dat de grondbeginselen der oorlogvoering onveranderlijk zijn, dat de invloed van het moreel dezelfde is gebleven, evenals de noodzakelijkheid van nauwe samenwerking van alle strijdkrachten.

De laatste stelling van de inleider is een goed antwoord aan hen, die over een toekomstige oorlog spreken uitsluitend gevoerd in en door de lucht, waarbij leger en vloot hun betekenis grotendeels zouden hebben verloren, omdat de tegenstander vernietigd zal worden met radio-actieve wolken, atoombommen, bestuurbare raketten en lange afstands bommenwerpers. Met deze stelling van de overste Couzy blijven wij echter met beide voeten stevig op de grond, hetgeen in deze geëmotioneerde tijd vooral van groot belang is en waar wij hem ook dankbaar voor zijn.

Ik dank U allen voor Uw aanwezigheid en sluit deze vergadering.

STELLINGEN:

1. De grondbeginselen voor de oorlogvoering zijn onveranderlijk.
2. Tengevolge van de voortgaande ontwikkeling der techniek worden nieuwe mogelijkheden geschapen, welke voeren tot andere methoden van toepassing door beschikbare middelen.
3. Opnieuw is bewezen dat het moreel een overheersende invloed heeft.
4. Voor het bereiken van succes is een nauwe samenwerking van alle strijdkrachten onontbeerlijk.
5. Zonder een vooraf verkregen luchtoverwicht kan geen enkele operatie succes bereiken.
6. In elke toekomstige ontwikkeling der strijdkrachten zal een troepenmacht voor de strijd op de grond niet kunnen worden gemist om het verkregen succes te consolideren of om de laatste verdediging te voeren.

MEDEDELINGEN VAN HUISHOUDELIJKE AARD

L. S.

Door een misverstand is vermoedelijk door enkele leden vergeten de contributie over 1947/1948 (1 October—30 September) ad f 10.— te voldoen.

Daar ik U om onnodige last en onkosten te vermijden geen quitanties aan de deur laat aanbieden, verzoek ik U beleefd, mij het verschuldigde bedrag ad f 10.— alsnog te voldoen per giro of storting op postrekening 78828 van de Vereniging ter beoefening v. d. Krijgswetenschap te 's-Gravenhage (met vermelding contributie 1947/1948).

U bij voorbaat dankend

De Secretaris-Penningmeester

J. P. BOOTS,

Res. Lt. Kol. Inf. b.d.

INHOUDSOPGAVE 1946—1947

	blz.
1. De Bikiniproeven, door G. W. Selm, Kap. ter Zee en res. Majoor Dr. H. Bruizing	1—37
2. De verzorging van een moderne Infanterie-Divisie te Velde door Lt. Kol. Intendant F. Wijnman	41—81
3. Strategisch en tactisch gebruik der Luchtstrijdkrachten bij de oorlog te land, door Maj. Vlieger G. v. d. Wolf ...	83—112
4. Handhaving van de zeeverbindingen in oorlogstijd, door Kap. ter Zee J. F. W. Nuboer en Kap. Lt. ter Zee K.M.R. H. W. Hetteema	113—156

INHOUDSOPGAVE 1947—1948

	blz.
1. Met Hr. Ms. „Flores" in de Middellandse Zee 1943—1944 door J. S. Bax, Kapitein-Luitenant ter Zee	1—40
2. De Officersopleiding bij de Koninklijke Landmacht door Lt.-Kol. Gen. Staf G. J. le Fèvre de Montigny, Leraar H.K.S.	41—109
3. Luchtlandingstroepen door B. M. P. van Griethuysen, Lt. Kolonel Gen. Staf, Leraar H.K.S.	113—146
4. Het vliegtuig in de Zeemacht door Officier-vlieger der 1e klasse A. W. Witholt	147—178
5. Grepen uit de ontwikkeling der tactiek in en na de Tweede Wereldoorlog, door Lt.-Kol. Gen. St. J. H. Couzy, Leraar H.K.S.	179—218

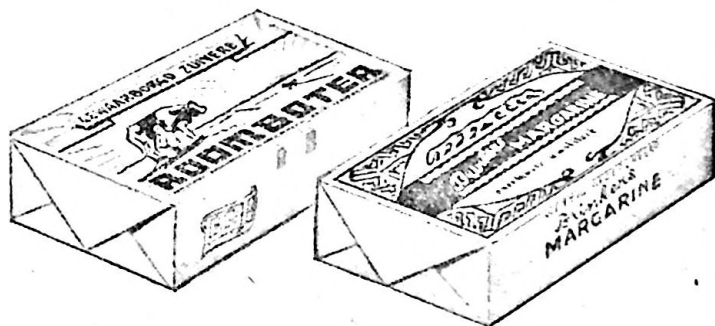
Gereserveerd door:

Nederlandsche
Ford-Automobielenfabrieken
te
Amsterdam

BRINKERS' FABRIEKEN

ZOETERMEER

Telefoon: 4, 12, 17 en 66

Depôts :

Amsterdam : N. Keizersgracht 70 - Tel. 51458

Den Haag : P. Krugerlaan 119 - .. 399501

Leiden : Galgewater 18 - .. 25810

Gereserveerd
door :

F^a. J. B. van Heijst & Zⁿ.

STAMPENPERSWERKEN

Cruquiuskade 6 :: Den Haag

Rijnbende's

Zeer oude Genever

en

Fijne Likeuren

Gereserveerd door:

N.V. Philips' Telecommunicatie Industrie

v.h. N.V. Nederlandsche Seintoestellen Fabriek

HILVERSUM